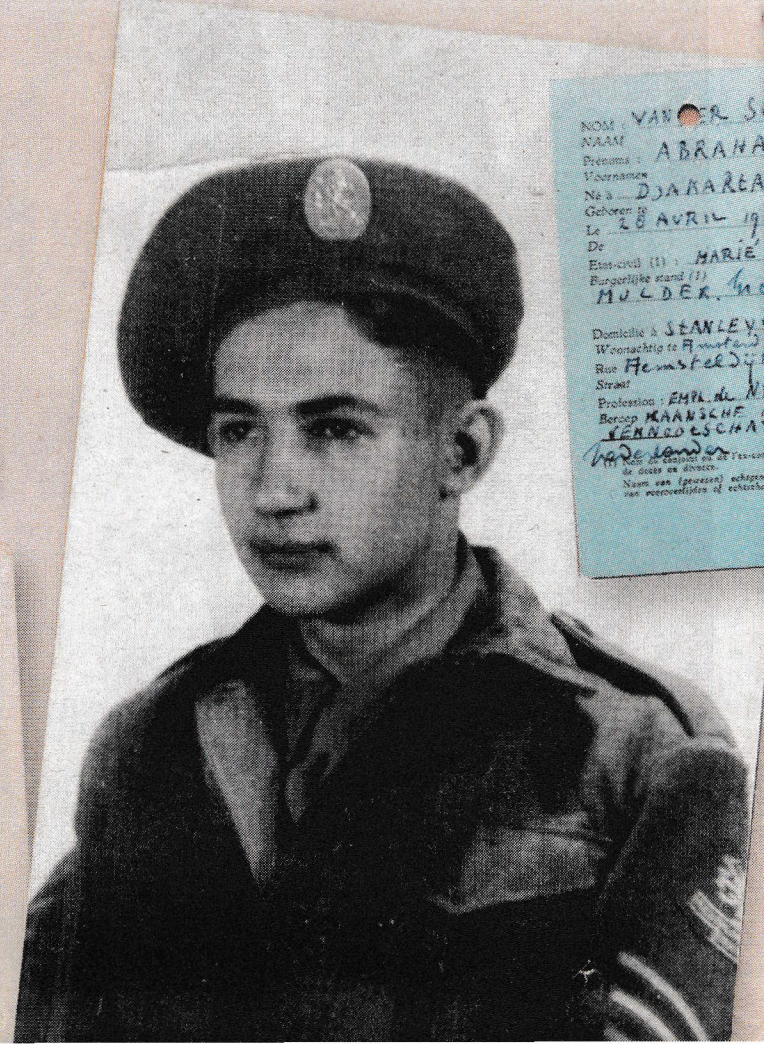
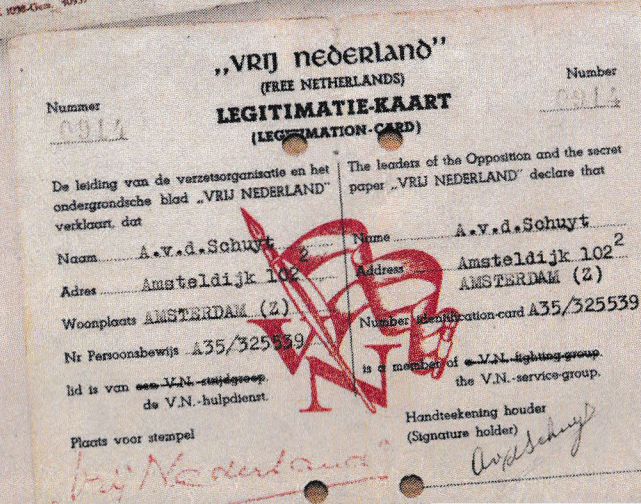
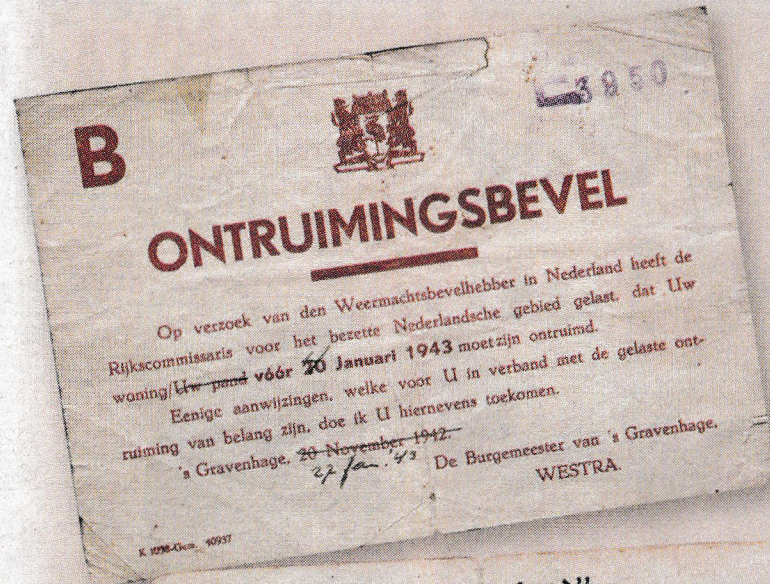

Levenslange strijd tegen

Met de meidagen in het vooruitzicht komen bij hem, zoals bij veel ouderen, sterk de herinneringen boven aan de verschrikkelijke oorlogstijd en wat dat met zijn verdere leven deed. Herinneringen aan zijn in de gaskampen omgebrachte familieleden, aan in Europa en Azië 'voor koningin en vaderland' gefusilleerde en gesneuvelde kameraden. Voor Abraham van der Schuit uit Apeldoorn waren die oorlogsjaren het begin van een levenslange strijd tegen onrecht, met ook onverwachte fronten. „Waarom moet de kleine burger vechten voor recht dat de overheid via simpele handhaving zelf zou moeten afdwingen?”

door Anne Boer

onrecht

Handwritten: D.P. 170

Entrées, sorties et résidences successives à la Côte d'Ivoire
Aankomst, vertrek en achtereenvolgende verblijfplaatsen in de Kolonie

Localité Plaats	Date Datum	N° d'inscription Inscriptie- nummers	Signature du Préposé
A-A STANLEYVILLE	11/11/56	82-46-246	<i>[Signature]</i>
D-V Sissolala	29-5-57	77	<i>[Signature]</i>
A-A [illegible]	3-11-57	102-21-077	<i>[Signature]</i>
A-V [illegible]	16-1-57		<i>[Signature]</i>

Signature du porteur
Handtekening van houder

N° 102
Kot AFRI
ANDERS
VAVU

Délivré à
Afgeleverd te
Le 18 JUIL 1958
De

Le Préposé
De Aangestelde

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE
LIBERTÉ — ÉGALITÉ — FRATERNITÉ

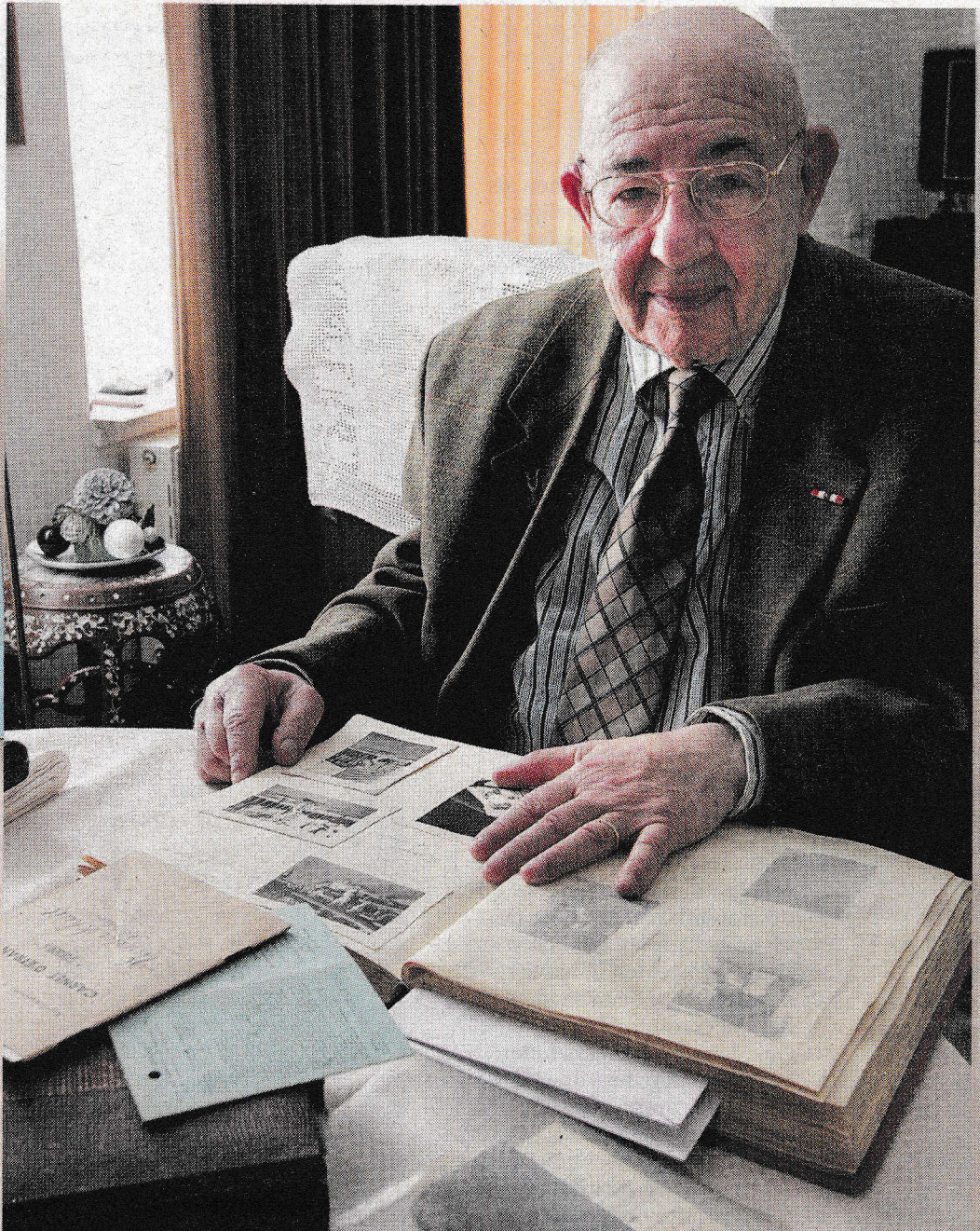
Haut-Commissariat de l'Afrique Française

TERRITOIRE DE LA CÔTE D'IVOIRE

Le présent carnet a été délivré sous le n° 7669/51
au Sr Van der Schuit Abraham
de nationalité Néerlandaise

autorisé à séjourner en Afrique occidentale française
Bourgeoisie
par décision en date du 5 Février 1958 du
Chef du Territoire de la Côte d'Ivoire
Abidjan le 24 FEV 1958

Le Chef des Services Le Gouverneur

Hij is 86 jaar, redelijk fit en scherp. Zij 81 en kwakkel na een beroerte met de gezondheid. Ze wonen in een woonzorgappartement. De woonkamer ademt, onder meer in de vorm van foto's aan de muur, herinneringen aan een avontuurlijk leven. Ondanks zijn liefde en zorg voor zijn vrouw besteedt Abraham van der Schuit veel tijd aan de vervolmaking van wat na de Tweede Wereldoorlog zonder overdrijven zijn levenswerk werd: betere bescherming van de 'gewone' burger tegen dwalingen van de overheid. „Het is toch idioot dat mensen die invloedrijk of veel geld voor topadvocaten hebben via een doolhof van kostbare en tijdrovende procedures wel ergens hun gelijk kunnen halen en wij niet.”

Het werd een gevecht tegen onrecht. Ogen-schijnlijk als een Don Quichot, maar dan tegen ambtelijke molentjes, waaronder zelfs een Hoog College van Staat, de Nationale Ombudsman. Een lastig gevecht, heeft Van der Schuit ervaren. Hij had in de Tweede Wereldoorlog met de nazi's te maken, leerde laveren in Indonesië en in koloniën in Afrika, waaronder in Abidjan (Ivoorkust), maar heeft - zelf als gepensioneerd ambtenaar - aan de Nederlandse ambtenarij een hele klui. „Ik heb beter leren begrijpen wat tegenwoordig ook gewaardeerde 'klokkenluiders' daarbij moeten doormaken.”

Abraham van der Schuit heeft een avontuurlijk leven geleid. Hij werd op 28 april 1925 geboren in Batavia, nu Jakarta, toen de hoofdstad van de Nederlandse kolonie Nederlands-Indië. Wat in oude tijden het 'kerkhof der Europeanen' werd genoemd, vanwege de hoogte sterfte van de nieuwko-

mers, was in de periode dat hij er opgroeide een paradijs voor jeugdige avonturiers. Zijn vader vond uiteindelijk zelfs dat zoonlief het te goed had en stuurde hem in 1938 op 13-jarige leeftijd terug naar Nederland, voor een straffe opvoeding bij zijn broer in Amsterdam, ambtenaar bij de toenmalige Sociale Dienst voor de minder bedeelden. „Hij vond het niet goed dat ik in een maatschappij opgroeide waarin kinderen van blanken en welgestelde inheemse bedienden konden laten opdraven. En gelijk had hij, zoals hij uit de verhalen van zijn oom leerde.”

Zijn moeder kwam - kort voor de Duitse bezetting - ook over naar Den Haag. De verbinding met haar man - nog in Indië - werd verbroken, evenals hun kostgeld. Ze was een Joodse en voorzorg de Holocaust, zodat ze zich niet aanmeldde voor het dragen van een jodenster. Ze werd in Scheveningen liefderijk door haar jongste zuster en zwager opgenomen en onderhouden. Abraham voegde zich later bij hen. Toen zijn tante en oom via Westerbork naar Duitse gaskamers gedeporteerd werden, verhuisde het gezin naar een ander onderduikadres, met wat van haar zuster en zwager meegekregen geld en wat huisraad, dat in het donker op een bakfiets kon worden meegenomen.

Abraham wreef bij het vertrek de as van de kolenkachel in het achtergelaten mooie bankstel in de woning van oom en tante, als 'verrassing' voor de Duitsers die dergelijk meubilair roofden en er in Duitsland fijn op dachten te gaan zitten.

Hij zat met zijn moeder en zus een belangrijk deel van die vijf verschrikkelijke jaren ondergedoken in Scheveningen. Hoewel hij beducht moest zijn voor de nazi's - hij deed wat verzetswerk en zou later in Duits-

land moeten werken - waagde hij onder meer een reis naar Westerbork, waar een oom en buurman opgesloten zaten. „Mijn tante vroeg me wat eten te brengen en ik ben gewoon op de trein gestapt. Het laatste stuk moest ik lopen. Onderweg dacht ik wel: hoe ga ik dat straks doen, maar de oplossing diende zich vanzelf aan. Buiten het kamp was mijn oom met de buurman aan het werk gezet, onder toezien oog van een Duitse soldaat. Ik kon mijn pakketje zo afgeven. Ik heb ook wat melk voor ze gehaald, gekregen van een boer in de buurt, en moest toen voor altijd afscheid nemen.”

Toen Scheveningen zogenaamd 'judenfrei' gemaakt werd, wist het verzet zijn moeder, in een spannende actie waarin Abra-

'Ik ben gewoon op de trein naar Westerbork gestapt om ze eten te brengen'

ham ook een rol vervulde, uit de illegaliteit met een legale status als 'gemengd gehuwde' in de Duitse ambtelijke administratie te krijgen. Daardoor kon ze in 1943 met haar kinderen naar Amsterdam geëvacueerd worden. Ze overleefde de Holocaust - als een van de weinige in de familie en is oud geworden. „Maar ze moest nog jaren na de bevrijding op vergoeding van haar oorlogsschade wachten, waar ze zich voorheen krom voor gewerkt had en veel ontzeggd had.”

Zijn vader, achtergebleven in Indië, belandde in een Jappenkamp. Hij stierf enige maanden na de oorlog op Java. Abraham,

als militair uitgezonden, trof hem na een lift in de mitrailleurkoepel van een Catalina vliegboot en een Mitchel bommenwerper - zo ging dat toen - nog net stervend aan.

Hij vertrok begin 1946 met één der eerste troepentransportschepen uit Nederland en maakte deel uit van een KNIL-NICA-onderdeel. Dat had tot taak Japanse oorlogsvoorraden over te nemen, de economie aldaar te herstellen en aan het bedrijfsleven over te dragen. Zo werd hij, na een korte inkwartiering in het vooroorlogse Volksraadgebouw in Jakarta, naar Celebes doorgezonden, om daar verder ook na zijn demilitarisatie als buitengewoon dienstplichtige voor een Nederlandse maatschappij te werken, met standplaatsen op Lombok (waar hij de soevereiniteitsoverdracht beleefde), op Borneo (waar hij bijna aan tyfus omkwam) en op Java.

Daarbij kreeg hij te maken met een gezagsomwenteling, waarbij Soekarno de Republiek Indonesia uitriep.

Voor Van der Schuit was die toestand in 1955 aanleiding elders werk te zoeken. In Nederland was dat in die tijd bijna onmogelijk. Daarom nam hij baantjes aan in Afrika, respectievelijk in Belgisch Congo en in Ivoorkust, waar hij opnieuw twee soevereiniteitsoverdrachten meemaakte met overeenkomstige gevolgen voor de bevolking als in Indonesië. In Abidjan in Ivoorkust werden zijn drie dochters geboren.

Ook daar ontstond stammenstrijd. „We maakten het toen al mee dat, terwijl we met een kinderwagen wandelden, in de buurt met handgranaten werd gegooid. Geen gezonde omgeving dus om je kinderen een goede opvoeding te geven.”

Uiteindelijk zou het gezin in 1960 weer in Amsterdam belanden, waar hij dertig jaar

Abraham van der Schuit heeft een avontuurlijk leven geleid. Hij woonde voor de oorlog in Indonesië, zat ondergedoken in Den Haag en werkte onder meer in Indonesië, Congo, Ivoorkust en Amsterdam. Hij dacht zijn laatste jaren in rust in Apeldoorn te kunnen slijten.

foto's Cees Baars en collectie Abraham van der Schuit

gemeenteambtenaar was en na enige bijstudie eindigde als chef archiefzaken van één der grootste gemeentediensten. Hij maakte er in de praktijk mee hoe idioot de overheid soms te keer kan gaan, zoals hij het zelf uitdrukt. Hoe overheidspersoneel langs elkaar heen kan werken, met de gevolgen daarvan voor de burgers. Aangezien sommige arbeidsverhoudingen hem daarbij deden denken aan hetgeen hij in de koloniën had aangetroffen, zette hij zich actief in voor de vakbeweging.

In 1970 loste hij tot zijn grote voldoening in een weekeinde het probleem op van de gemeentelijke kaartverkoopautomaten, voor strippenkaarten voor tram en bus. „De gemeente had te maken met mensen die beweerden dat ze keurig hadden betaald, maar dat er geen kaartje uit de machine was gekomen. Die wilden hun geld terug. Ik heb daar een oplossing voor gevonden en een heel schema gemaakt voor een methode om achteraf te kunnen aantonen of er wel of niet was betaald.”

Het schema eindigde met een vakje waarin het woord archief staat. Archief staat voor Van der Schuit voor 'plaats van bewijs en controlebaarheid'. Hij zou willen dat de overheid dat op meerdere fronten overneemt. Zodat burgers of onderzoekers - desnoods jaren later, zonder veel kostbare bureaucratische en juridische 'poespas' - daarin zelf kunnen nagaan en eventueel doen herbeoordelen of ze wel op de juiste wijze werden behandeld.

De snel ontwikkelende automatisering en internetinformatie bieden volgens hem steeds betere mogelijkheden om dat mogelijk te maken. „Via zoekmachines als Google kan iedere burger al met weinig inspan-

ningen en kosten gewenste informatie op diverse terreinen verkrijgen. Zodra men bij geschillen echter in juridische doolhoven belandt, blijkt hier nog een gesloten gebied te zijn, waarbij men nog veel in ondoorzichtige procedures met onvoorspelbare (en onbegrijpelijke) rechterlijke uitspraken verzeild raakt en daarbij afhankelijk blijft van meer of minder bekwame juristen. Daardoor zien veel mensen er maar van af hun recht te halen en trekken de boosdoeners zodoende aan het langste eind.”

Hij pakte die strijdbijl intensiever op nadat hij - na zijn pensionering eenmaal woonachtig in Apeldoorn - zelf in conflict kwam met politie en gemeente over een illegale autohandel in zijn straat, waar hij

'Het kwam aan of iemand van een viaduct een stoeptegelt door je voorruit werpt'

dacht zijn laatste levensjaren met zijn echtgenote rustig te kunnen slijten.

„Als nieuwkomer in Apeldoorn weet je van niets. Maar alle betrokken instanties hadden dit kunnen weten als ze met elkaar hadden overlegd en niet hadden lopen slaapwandelen. Van Kamer van Koophandel tot Bouw- en Woningtoezicht, van wijkpolitie tot gemeente, niemand greep in. Dan kom je in de rare situatie dat je als niets vermoedende burger zelf aan de bel moet trekken en vervolgens wordt geconfronteerd met allerlei boze reacties en zelfs regelrechte represailles.”

Zo werden pamfletten rondgebracht met

de tekst verrader en werden er advertenties op Marktplaats geplaatst, waarin stond dat zijn inventaris gratis kon worden opgehaald. Daar reageerden tientallen mensen op. „Ik vond dat zo intimiderend en bedreigend, vooral voor mijn vrouw. Ze was kwetsbaar en weerloos. Ze had net een beroerte gehad. Het kwam aan of iemand van een viaduct een stoeptegelt door je voorruit werpt.”

Uren is hij bezig geweest om de advertentie van internet te krijgen. Uiteindelijk lukte dat rond twaalf uur 's nachts, met hulp van een vrouw uit Ermelo, die zich ook als gegadigde voor de inventaris had gemeld. Van der Schuit neemt het de overheden kwalijk dat het zo ver is gekomen. „Het handhaven van recht en orde in de wijk is niet een taak van burgers onderling, maar van de overheid, zoals in het koninklijk wapen in het Frans wordt aangegeven als 'Je Maintiendrai', ofwel in goed Nederlands 'Ik zal handhaven'. En als de gemeente dat eerder had gedaan, was alle partijen veel verdriet bespaard.”

Hij wilde aangifte doen, maar dat werd aanvankelijk geweigerd. Toen het uiteindelijk wel mocht, kreeg hij tot zijn verbijstering binnen enkele dagen te horen dat het onderzoek gestaakt was, omdat er geen duidelijke aanwijzingen zouden zijn die naar de daders konden leiden.

Jarenlang is over deze kwestie heen en weer geschreven. Met de gemeente en de politie is hij er uit, maar de slag met de Nationale Ombudsman - waar hij klaagde over zijn behandeling door gemeente en politie - duurt nog voort.

Hij vindt dat die ombudsman zich er met een Jantje van Leiden heeft afgemaakt en zijn oren te veel heeft laten hangen naar gemeente en politie. De moeite en de ener-

gie die het hem kost om duidelijk te krijgen hoe en waarom het allemaal zo is gelopen, wil hij anderen besparen.

Van der Schuit pleit er voor dat de overheid investeert in een voor iedereen eenvoudig toegankelijk archief, dat ook als databank geautomatiseerd eenvoudig, toegankelijk inzicht geeft van ieders individuele rechten en plichten. Hij schrijft daarover brieven aan ministers, Tweede Kamer, Nationale Ombudsman en media.

„De voortgang betreffende dergelijke aangifteprocedures met alle relevante stukken moeten voor de gedupeerde aangevers zelf, alsook voor toekomstige onderzoekers, zodanig eenvoudig en zonder dubbele bodems raadpleegbaar zijn, dat men er snel wijs uit kan worden, evenals met je medische dossier al veel het geval is en zodat je daaruit zelf kan afleiden wat je daaraan zonder veel moeite en kosten kan doen.”

„Ik ben steeds aan het lijntje gehouden met verklaringen over zogenaamde 'miscommunicatie' en 'ongelukkige samenloop van omstandigheden', maar toen ik uiteindelijk na al die jaren zelf alles zwart-op-wit had, werd pas zichtbaar hoe het spel was gespeeld en wie welke rol vervulde.”

Excuses waren daar niet bij. Evenmin bericht of de daarvoor verantwoordelijken officieel werden berispt of zo.

„Zoveel mensen hebben zich in de oorlog opgeofferd voor een betere samenleving, maar ik vraag me wel eens af wat er uiteindelijk is bereikt voor minder bedeeden. Vandaar dat ik dit werk zal blijven doen zolang mijn Schepper mij daartoe de kracht en de mogelijkheden verschaft.”